

МОНГОЛ УЛСЫН
БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ
САЙДЫН ТУШААЛ

2009 оны 03 дугаар
сарын 09-ний өдөр

Дугаар 78

Улаанбаатар хот

Журам шинэчлэн батлах тухай

Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 8.5 дахь заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор ТУШААХ
нь:

1. “Соёлын өвийн улсын бүртгэл-мэдээллийн санг бүрдүүлэх, уг санд бүртгэх журам”-ыг хавсралтын ёсоор баталсугай.
2. Журмын хэрэгжилтийг зохион байгуулж, хяналт тавьж ажиллахыг Соёл, урлагийн газар (Г.Эрдэнэбат)-т үүрэг болгосугай.
3. Энэ тушаал батлагдсантай холбогдуулан Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайдын “Соёлын өвийн улсын нэгдсэн бүртгэл-мэдээллийн санг бүрдүүлэх, уг санд бүртгэх тухай журам” 2005 оны 8 дугаар сарын 31-ний өдрийн 261 дүгээр тушаалыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

САЙД

Ё.ОТГОНБАЯР

Соёлын өвийн улсын бүртгэл-мэдээллийн санг бүрдүүлэх, уг санд бүртгэх журам

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

- 1.1. Монгол Улсын Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийг хэрэгжүүлэх, соёлын өвийн улсын бүртгэл-мэдээллийн сангийн тогтолцоог бий болгох, улсын бүртгэл-мэдээллийн санг бүрдүүлж, соёлын өвийг уг санд бүртгэхэд энэхүү журмыг дагаж мөрдөнө.
- 1.2. Журмын зорилго нь Монгол Улсын хэмжээнд түүх, соёлын хөдлөх болон үл хөдлөх дурсгал, утга соёлын өв (биет бус)-ийн улсын бүртгэл-мэдээллийн санг бүрдүүлж, өмчийн хэлбэр харгалзахгүйгээр соёлын өвийг уг санд бүртгэх үйл ажиллагааг зохицуулахад оршино.
- 1.3. Түүх, соёлын дурсгалт зүйлийг хадгалж буй байгууллагын соёлын өвийн бүртгэл-мэдээллийн сан, сум, аймаг, нийслэлийн соёлын өвийн бүртгэл-мэдээллийн сан, соёлын өвийн улсын нэгдсэн бүртгэл-мэдээллийн сан (цаашид “бүртгэл-мэдээллийн сан” гэнэ) энэхүү журмыг мөрдлөг болгон ажиллана.

Хоёр. Соёлын өвийн улсын бүртгэл-мэдээллийн сангийн тогтолцоо

- 2.1. Соёлын өвийн улсын бүртгэл-мэдээллийн сан нь дараах тогтолцоотой байна.
 - 2.1.1. соёлын өвийг хадгалж байгаа байгууллага дахь бүртгэл-мэдээллийн сан;
 - 2.1.2. сум, аймаг, нийслэлийн бүртгэл-мэдээллийн сан;
 - 2.1.3. улсын нэгдсэн бүртгэл-мэдээллийн сан.
- 2.2. Байгууллагын бүртгэл-мэдээллийн сан нь сум, аймаг, нийслэлийн бүртгэл-мэдээллийн санд, сумын бүртгэл-мэдээллийн сан нь аймгийн бүртгэл-мэдээллийн санд, аймаг, нийслэлийн бүртгэл-мэдээллийн сан нь улсын нэгдсэн бүртгэл мэдээллийн санд тус тус бүртгэл, мэдээлэл, тайланг тогтмол хүргүүлэх ажлыг зохион байгуулна.
- 2.3. Энэ журмын хавсралтанд заасан байгууллага нь улсын нэгдсэн бүртгэл-мэдээллийн санд бүртгэл, мэдээллээ шууд ирүүлж байна.

Гурав. Бүртгэл-мэдээллийн сангийн бүрдэл

3.1. Бүртгэл-мэдээллийн сан нь соёлын өвийн тодорхойлолт, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлын товч тайлан, гэрэл зураг, слайд, дуу болон дүрс бичлэгтэй хальс, цахим зээрэнцэг, сэргээн засварласан ажлын товч тайлан зэргээс бүрдэнэ.

3.2. Бүртгэл-мэдээллийн сан нь түүх, соёлын дурсгалт зүйлийн зэрэглэлийг тодорхойлох, хадгалж хамгаалах, өвлүүлэх, түүнчлэн түүх, соёлын дурсгалт зүйл эвдэрч гэмтсэн, утга соёлын өв нь устсан, мартагдсан тохиолдолд тэдгээрийг сэргээхэд шаардагдах бүрэн мэдээллийг агуулсан байвал зохино.

3.3. Түүх, соёлын үл хөдлөх болон хөдлөх дурсгал, утга соёлын өвийн бүртгэлийг Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайдын баталсан “Маягт №1, Маягт № 2, Маягт №3”-ийн дагуу компьютерийн програм хангамжийг ашиглан үнэн зөв бүртгэн, бүрдүүлнэ.

3.4. Бүртгэл-мэдээллийн сан нь соёлын өвийн бүртгэлийг хөдлөх дурсгал, үл хөдлөх дурсгал, утга соёлын өв гэж ангилж, цаасан баримт бичгийн болон цахим хэлбэрээр мэдээллийн санг бүрдүүлнэ.

3.5. Шат, шатны бүртгэл-мэдээллийн санд цуглагдаж байгаа соёлын өвийн бүртгэлийн бүрдлийг холбогдох албан тушаалтан шаардлага хангасан эсэхийг хянан үзэж бүртгэнэ.

3.6. Бүртгэл-мэдээллийн сангийн зорилгыг хэрэгжүүлэхэд сангийн бүрдлийг бүрэн бүрдүүлсэн байна.

3.7. Бүртгэл-мэдээллийн сангийн цаасан болон цахим хэлбэрийн бүрдлийг архивын зориулалтын шүүгээ, тавиур бүхий өрөө, тасалгаанд горимын дагуу хавтас, хайрцаг, саванд хадгаламж үүсгэн хадгална.

Дөрөв. Бүртгэл-мэдээллийн сангийн үйл ажиллагаа

4.1. Төрийн өмчлөлд байгаа соёлын өвийг бүртгэл-мэдээллийн санд заавал бүртгэнэ.

4.2. Хувийн өмчлөлд байгаа соёлын өвийг өмчлөгчийн хүсэлтийг үндэслэн журмын 3.3-т заасан маягтын дагуу бүрдүүлэн бүртгэл -мэдээллийн санд бүртгэнэ.

4.3. Байгууллага, иргэдийн хүсэлтээр соёлын өвийн бүртгэлийн нууцыг чандлан хадгалах ба дуу, дүрс бичлэг хийсэн байгууллага, хүмүүсийн зохиогчийн эрхийг холбогдох хууль, журмын дагуу хамгаална.

4.4. Бүртгэл-мэдээллийн сангийн бүрдэлд нэмэлт, баяжуулалт байнга хийж, соёлын өвийг шинээр бүртгэх, хайгуул, судалгааны ажлыг холбогдох байгууллагууд тогтмол хийж байна.

4.5. Бүртгэл-мэдээллийн санд соёлын өвийн тооллогын бүртгэл, гадаад, дотоодод зохион байгуулсан үзэсгэлэнд оролцсон соёлын өвийн хүлээлцсэн тайлан, цомог, соёлын өвийг сурвалжлан олох, хайгуул, малтлага, судалгаа болон сэргээн засварласан ажлын тайлан зэрэг соёлын өвийн ашиглалт, хадгалалт, хамгаалалттай холбоотой бүхий л баримт бичгийг хадгална.

4.6. Гадаадад гарсан, нуун дарагдсан, устгах, мартагдахад хүрсэн монголын холбогдолтой түүх, соёлын дурсгалт зүйл, утга соёл өвийн хэрэглэгдэхүүнийг эрэн сурвалжлах, мэдээлэл цуглуулах, бүртгэх ба шаардлагатай бол хувилан авч хадгална.

4.7. Бүртгэл-мэдээллийн сан нь бүртгэгдсэн соёлын өвийг хадгалж хамгаалах, сэргээн засварлуулах, сурталчлах талаар санал боловсруулж дээд шатны бүртгэл-мэдээллийн сан болон мэргэжлийн байгууллагад хүргүүлнэ.

4.8. Соёлын өвийг хадгалж байгаа байгууллага дахь бүртгэл- мэдээллийн сан нь дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

4.8.1. Соёлын өвийг хадгалж байгаа музей, эрдэм шинжилгээний байгууллага, номын сан, сүм хийд нь өөрийн өмчлөл, эзэмшил дэх соёлын өвийг бүртгэх ажлыг зохион байгуулж, байгууллагынхаа бүртгэл-мэдээллийн санг бүрдүүлнэ.

4.8.2. Байгууллагын бүртгэл-мэдээллийн санг бүрдүүлж, соёлын өвийг бүртгэхдээ энэ журмын 4.1, 4.2, 4.3, 4.5, 4.6, 4.7 дахь заалтыг мөрдлөг болгоно.

4.8.3. Байгууллагын бүртгэл-мэдээллийн сан нь бүртгэл, мэдээллээс гадна тэдгээрт холбогдох бүртгэлийн баримт бичгийг товъёогжуулан хадгална.

4.8.4. Бүртгэл-мэдээллийн санд бүртгэгдсэн соёлын өвийн бүртгэлтэй холбогдон гарсан өөрчлөлт, шилжилт хөдөлгөөн, нэмэлт баяжуулалтын талаарх мэдээллийг тухай бүрд нь холбогдох шатны бүртгэл-мэдээллийн санд хүргүүлнэ.

4.9. Сум, аймаг, нийслэлийн бүртгэл-мэдээллийн сан нь дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

4.9.1. Соёлын өвийг бүртгэл-мэдээллийн санд бүртгэх ажлыг сум, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нар зохион байгуулна.

4.9.2. Сумын бүртгэл-мэдээллийн сан нь орон нутгийнхаа нутаг дэвсгэр дэх түүх, соёлын хөдлөх дурсгал болон үл хөдлөх дурсгал, утга соёлын өвийг бүртгэж, бүртгэл-мэдээллийн санг бүрдүүлнэ.

4.9.3. Сум, аймаг, нийслэлийн бүртгэл-мэдээллийн санг бүрдүүлж, соёлын өвийг бүртгэхдээ энэ журмын 4.1, 4.2, 4.3, 4.5, 4.6, 4.7 дахь заалтыг мөрдлөг болгоно.

4.9.4. Тухайн сумын нутаг дэвсгэрт түүх, соёлын дурсгалт зүйлийн хайгуул, малтлага, судалгаа шинжилгээ явуулсан, утга соёлын өвийг сурвалжлан олох судалгаа хийсэн, түүх, соёлын дурсгалыг сэргээн засварласан байгууллага, иргэдээс гүйцэтгэсэн ажлын тайланг хүлээн авч, бүртгэл-мэдээллийн санд хадгална.

4.9.5. Сумын бүртгэл-мэдээллийн сан нь бүртгэл, мэдээ тайланг аймгийн бүртгэл-мэдээллийн сан болон аймгийн музейн бүртгэл-мэдээллийн санд тогтмол хүргүүлж байна.

- 4.9.6. Аймгийн бүртгэл-мэдээллийн сан нь аймгийнхаа нутаг дэвсгэр дэх хөдлөх болон үл хөдлөх дурсгал, утга соёлын өвийн бүртгэл-мэдээллийн санг бүрдүүлэн ажиллана.
- 4.9.7. Аймгийн бүртгэл-мэдээллийн сан нь сумын бүртгэл-мэдээллийн сан, аймгийн музейн бүртгэл-мэдээллийн сангаас бүртгэл, мэдээ, тайланг тогтмол авч байна.
- 4.9.8. Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нар тухайн орон нутаг дахь бүртгэл-мэдээллийн сангийн бүрдэлт, баяжуулалтанд хяналт тавьж, судалгаа, тайлан, мэдээллийг улсын нэгдсэн бүртгэл-мэдээллийн санд тогтмол хүргүүлнэ.
- 4.9.9 Аймаг нийслэлийн БМСан нь Засаг даргын тамгын газрын дэргэд байхаас гадна аймаг, нийслэлийн Боловсрол, соёлын газар болон аймгийн музейд байж болно.
- 4.10. Улсын нэгдсэн бүртгэл-мэдээллийн сан нь дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.
- 4.10.1. Улсын нэгдсэн бүртгэл-мэдээллийн сан нь соёлын өвийн бүртгэлийн програмыг нэвтрүүлэн, соёлын өвийн улсын нэгдсэн сүлжээ, мэдээллийн санг бий болгоно.
- 4.10.2. Улсын нэгдсэн бүртгэл-мэдээллийн сан нь энэ журмын хавсралтанд заасан байгууллага, аймаг, нийслэлийн бүртгэл-мэдээллийн сангаас соёлын өвийн бүртгэл-мэдээллийг маягтын дагуу хүлээн авч, улсын нэгдсэн санг бүрдүүлэн ажиллана.
- 4.10.3. Түүх, соёлын дурсгалт зүйлийг хосгүй үнэт, үнэт зэрэглэлд хамруулах саналыг Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны яамны дэргэдэх Түүх, соёлын дурсгалт зүйлийн зэрэглэл, үнэлгээ тодорхойлох мэргэжлийн зөвлөлд оруулна.
- 4.10.4. Түүх, соёлын үл хөдлөх дурсгалын улс, аймгийн хамгаалалтад байх жагсаалт, түүнд оруулах нэмэлт өөрчлөлтийн саналыг төрийн захиргааны төв байгууллагад танилцуулна.
- 4.10.5. Утга соёлын өвийг ур чадварын өндөр төвшинд өвлөсөн билэг авъяастны жагсаалт, яаралтай хамгаалах шаардлагатай биет бус соёлын өвийн Үндэсний жагсаалт, Биет бус соёлын өвийн төлөөллийн Үндэсний жагсаалт, түүнд оруулах нэмэлтийн тухай саналыг Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны яамны дэргэдэх Утга соёлын өвийн мэргэжлийн зөвлөлд оруулна.
- 4.10.6. Түүх, соёлын хосгүй үнэт дурсгалт зүйлийн болон утга соёлын өвийг өвлөсөн билэг авъяастны гэрчилгээг олгох ажлыг зохион байгуулна.
- 4.10.7. Энэ журмын 4.6 дахь заалтыг улсын хэмжээнд зохион байгуулан ажиллана.
- 4.10.8. Улсын хэмжээнд зохион байгуулсан соёлын өвийн тооллогын бүртгэл, тайлан мэдээг улсын нэгдсэн бүртгэл-мэдээллийн санд хадгална.
- 4.10.9. Гадаад, дотоодод зохион байгуулсан үзэсгэлэнгийн холбогдох бүх материал, соёлын өвийг сурвалжлан олох, хайгуул, малтлага, судалгаа, шинжилгээний ажлын дэлгэрэнгүй тайлан,

хөдлөх болон үл хөдлөх дурсгалыг сэргээн засварласан ажлын тайланг хүлээн авч, соёлын өвийн улсын нэгдсэн бүртгэл-мэдээллийн санд хадгална.

4.10.10. Соёлын өвийг хадгалж хамгаалах, судлах, сурталчлах чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа байгууллага, иргэдэд соёлын өвийг хадгалж хамгаалах, бүртгэл-мэдээллийн сан бүрдүүлэх арга зүйгээр хангана.

4.10.11. Улсын нэгдсэн бүртгэл-мэдээллийн сан нь улсын хэмжээнд соёлын өвийг сурвалжлан олох, хайгуул, судалгаа хийх, мэдээлэх, сурталчлах ажлыг зохион байгуулна.

4.11. Түүх, соёлын хөдлөх болон үл хөдлөх дурсгал, утга соёлын өвийн бүртгэлийн маягт, түүх, соёлын хосгүй үнэт, үнэт, ердийн зэрэглэлийн дурсгалт зүйл, ардын билэг авъяастанд олгох гэрчилгээний эх загварыг соёлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага батална.

--- о 0 о ---

**Соёлын өвийн улсын нэгдсэн бүртгэл-мэдээллийн санд
бүртгэл, мэдээллээ шууд ирүүлэх байгууллагын жагсаалт**

1. Байгалийн түүхийн музей
2. Богд хааны ордон музей
3. Дүрслэх урлагийн музей
4. Монголын үндэсний музей
5. Чойжин ламын сүм музей
6. Эрдэнэ зуу музей
7. Уран зургийн галерей
8. Монголын театрын музей
9. Монгол цэргийн музей
10. Улаанбаатарын түүх, шинэчлэн байгуулалтын музей
11. Үндэсний номын сан
12. ШУА-ийн Палеонтологийн төв
13. ШУА-ийн Археологийн хүрээлэн
14. Гандантэгчинлэн хийд
15. Архангай аймгийн музей
16. Баян-Өлгий аймгийн музей
17. Баянхонгор аймгийн музей
18. Булган аймгийн музей
19. Говь-Алтай аймгийн музей
20. Говьсүмбэр аймгийн музей
21. Дархан-Уул аймгийн музей
22. Дорноговь аймгийн музей
23. Дорнод аймгийн музей
24. Дундговь аймгийн музей
25. Завхан аймгийн музей
26. Орхон аймгийн музей
27. Өвөрхангай аймгийн музей
28. Өмнөговь аймгийн музей
29. Сүхбаатар аймгийн музей
30. Сэлэнгэ аймгийн музей
31. Төв аймгийн музей
32. Увс аймгийн музей
33. Ховд аймгийн музей
34. Хөвсгөл аймгийн музей
35. Хэнтий аймгийн музей

--- о 0 о ---